BRABANT GEEFT GEEN KRIMP

Krimpgebieden zuid-oost Brabant in 2040

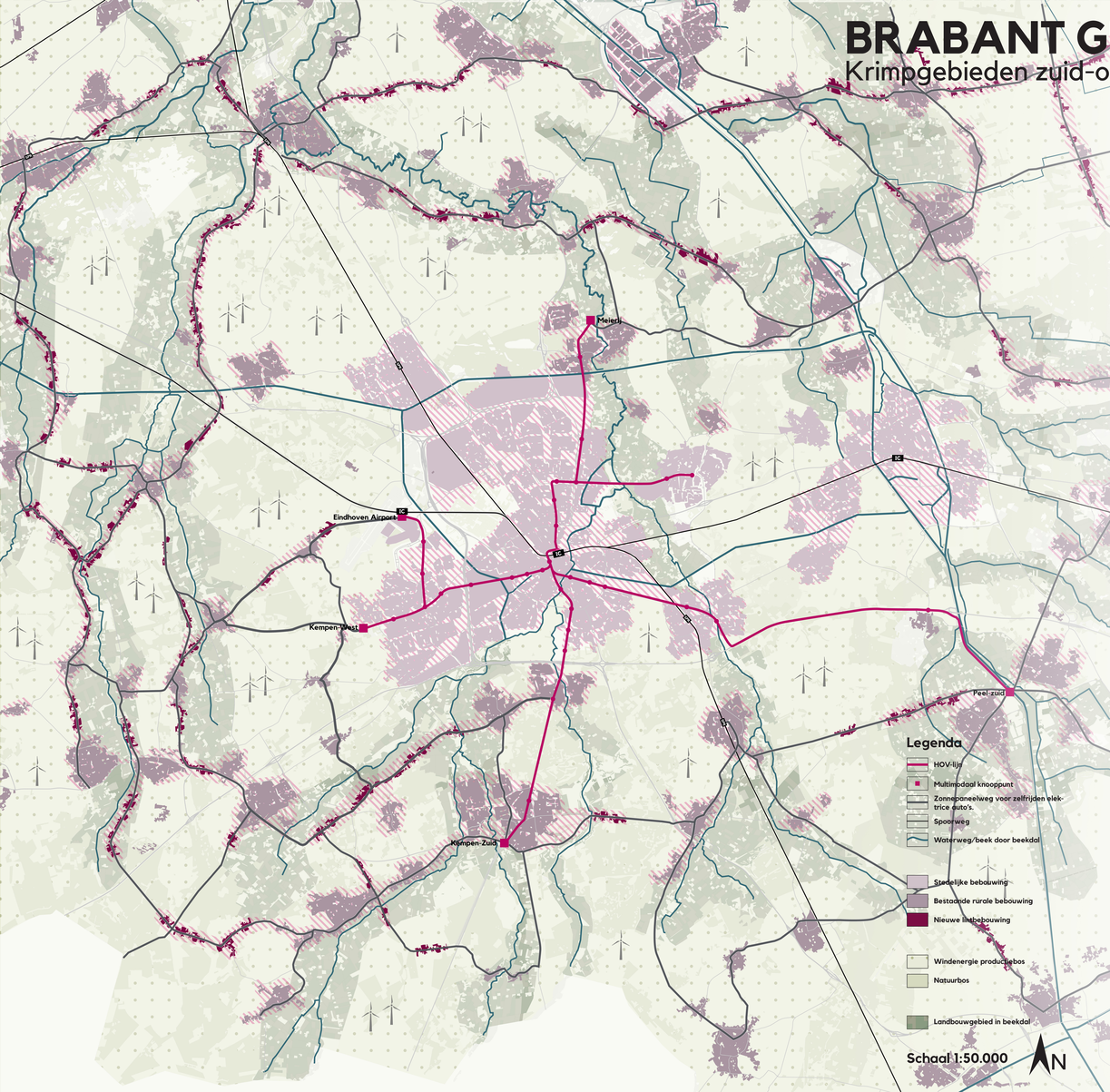

Aanleiding
Noord-Brabant is een netwerk van stadse dorpen en dorpse steden. Naoorlogs provinciaal beleid heeft er tot geleid dat werkgelegenheid en woningbouw werd verdeeld over de hele provincie. De laatste decennia is dit beleid steeds meer losgelaten en is de trek naar de steden toegenomen. De grote Brabantse Steden zullen in de nabije toekomst flink groeien. Dit komt mede door een exodus van de Brabantse plattelandsgemeentes. In deze gebieden zal in de toekomst veel krimp voorkomen. Door krimp komt leegstand voker aan de orde van de dag. Dat lijdt tot economische en sociale schade in deze gebieden. In de meeste gevallen trekken jongeren weg uit de dorpen en blijven oudere generaties achter. Dit werkt een versterkende vergrijzing in de hand.

Ook klimaatverandering gaat een grotere rol spelen op het Brabantse platteland. Extreme neerslag veroorzaakt steeds vaker wateroverlast en droogte komt in de zomer steeds vaker voor in het landschap. De intensieve landbouw op zandgronden veroorzaakt daarnaast steeds vaker bodemarmoede en grote veeteelers zitten met grote mestoverschotten die bijdrage aan slechte lucht op het platteland.

Doelgroep
De groep die van deze problemen het meeste gaat merken in de toekomst zijn de krimpdorpers. Zij zijn nu tussen de 20 en 30 jaar en zijn erg gehecht aan het dorp waar ze zijn opgegroeid. Ze willen het dorp niet verlaten want hier is hun sociale leven en voelen ze zich thuis. Echter gaan ze een toekomst tegemoet die deels wordt beïnvloed door krimp en vergrijzing van dorpen en door klimaatverandering.

Scenario's
Om een zo goed mogelijke toekomstvisie in 2040 te schetsen zijn scenario's gemaakt van de onzekere toekomst van de krimpdorper. Scenario's zijn ontwikkeld aan de hand kennis die is verzameld in de vorm van digitale bronnen, interviews en waarnemingen. Voor deze visie is het scenario gekozen dat de zes thema's (woningbouwopgave, ontwikkeling circulaire economie, klimaatbestendigheid, mobiliteit, energietransitie en afname vergrijzing) volgens speculaties het meest in de hand werkt. Dat scenario is de collectieve dorpeling.

Visie: Collectieve dorpeling in een rurbaan landschap.
De Brabantse dorpeling is van oorsprong (en nog steeds) zeer coöperatief. Doorgaans lijdt dit tot innovatieve oplossingen en tot een veerkrachtige samenleving. Deze coöperativiteit zal in de toekomst worden versterkt en draait huidige dreigingen om in toekomstige kansen.

Door buiten de grenzen van het eigen dorp te kijken en de kerktoren politiek los te laten ontstaat er een samenwerking en netwerk van verschillende dorpen die samen gaan fungeren als een rurbaan systeem. Dorpen worden verbonden met linten waar verdicht kan worden. De linten worden een magneet voor nieuwe start-ups en jonge creatieve die in de stad geen betaalbare plaats vinden. Dorpen en linten liggen op de grens van zand en beekdalen. In de beekdalen wordt intensieve landbouw met de nieuwste innovaties toegepast. Op de hoge zandgronden is de landbouw vooral extensief in de vorm van windenergie productiebossen. Daar wordt collectief energie opgewekt door de dorpelingen en worden biobased grondstoffen gewonnen. Met extreme neerslag wordt water niet meer direct afgevoerd naar lagere (dichter bevolkte gebieden) maar laat men het meer infiltreren in de grond en houdt men het vast op het zand. In droge periode kan de landbouw in het beekdal profiteren van een gefilterde watervoorraad die vanuit het hogere zand naar de beek stroomt.

Onderzoek en waarnemingen

Krimp van Brabant
In 2040 krimpt 75% van de Brabantse gemeenten

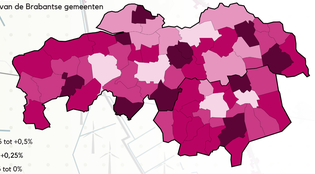

Vergrijzing van krimpgemeenten zuid-oost Brabant

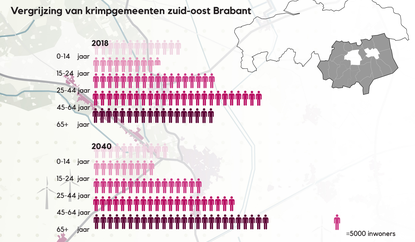

Waarneming en onderzoek

Zittend in de lijnbus naar Gemert die elk kwartier af en aan rijdt vanaf Eindhoven centraal zagen we vanaf Nuenen het landschap veranderen van een stedelijk landschap naar een bosrijk landschap. De bossen werden ingewisseld voor een landelijk coulisselandschap. Na het wilhelminakanaal moesten we overstappen op een buurtbusje dat maar een keer in het uur mensen naar Mariahout bracht. Binnen 15 kilometer een groot contrast met stad en platteland.
Bezoek Mariahout, 20 april.

"Ik zal in de toekomst ook alles met de auto doen omdat ik dat gewend ben."

"De spar is vrij prijzig, als ik drie minuten langer rijd dan ben ik in een dorp met jumbo."

"Voorzieningen brengen het dorp bij elkaar. Een school is belangrijk. Daar kunnen kinderen uit het dorp samen spelen en ontmoeten ouders elkaar."

Janick Melis, 27 mei, Wamel

Scenario's voor de Krimpdorper

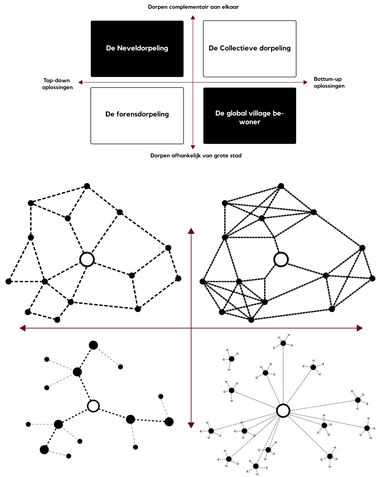

Impact Scenario's
Speculatie scenario's aan de hand van de zes thema's

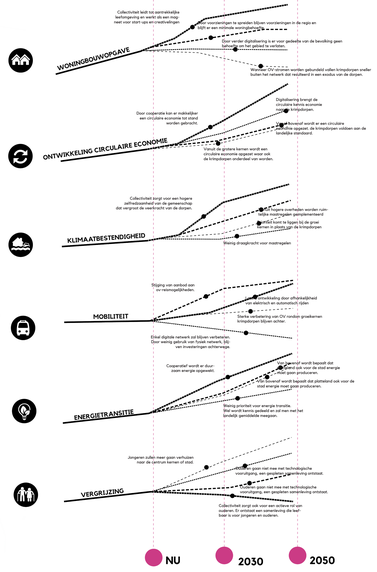

Visie 2040: Collectieve dorpeling in een rurbaan landschap

Infrastructuur laag:
HOV-lijnen tot ver buiten het stedelijkgebied
Vanuit multimodale knooppunten worden dorpen bereikt via wegen die energie opwekken voor elektrische zelfrijdende auto's.

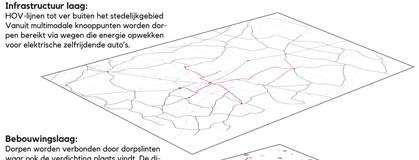

Bebouwingslaag:
Dorpen worden verbonden door dorpslinten waar ook de verdichting plaats vindt. De dichte linten zorgen voor een netwerk van dorpen en linten.

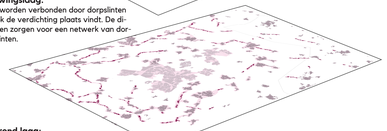

Zandgrond laag:
Zandgronden bieden plaats voor windenergie productiebossen. Daarnaast fungeren ze als wateropvang met extreme neerslag en kunnen hier veehouderijen worden gehuisvest.

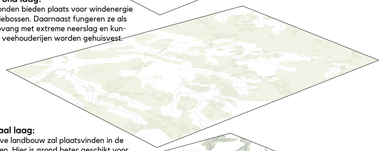

Beekdaal laag:
Intensieve landbouw zal plaatsvinden in de beekdalen. Hier is grond beter geschikt voor landbouw kan het worden gecombineerd met natuurontwikkeling aan de beken.

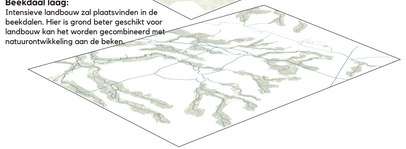

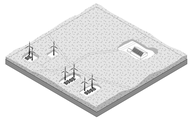

Zandgronden transformeren naar energieproductiebossen

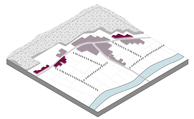

Verdichten in de linten op de grens van beekdalen en zandgronden

Watersysteem tussen zandgronden en beekdalen leveren bij een aan betere klimaatbestendighied.

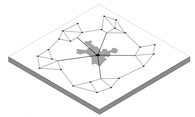

Door dorpen als netwerk te laten funguren wordt de mobiliteit verbeterd.

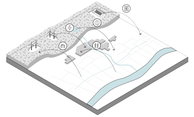

Door gebruik te maken van het natuurlijke systeem van het landschap ontstaat er een circulaire economie.